

РЕЦЕНЗИЯ

От: *проф. д-р Цветан Георгиев Цветков, Университет за национално и световно стопанство*

Научна специалност Икономика и управление (Иновации и управление на инвестициите в отбраната и сигурността)

ВУ / научна организация Университет за национално и световно стопанство

Относно: конкурс за **професор** по професионално направление 3.8. *Икономика, научна специалност „Икономика на отбранителната индустрия, европейска и енергийна сигурност” в УНСС.*

1. Информация за конкурса

Конкурсът е обявен за нуждите на катедра „Национална и регионална сигурност”, факултет „Икономика на инфраструктурата” на УНСС съгласно Решение на АС № 6/11.12.2024 г. Участвам в състава на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 756/7.03.2025 г. на Зам.-Ректора по НИД на УНСС.

2. Информация за кандидатите в конкурса

Единствен кандидат за конкурса е доц. д-р Светослав Иванов Спасов, от катедра „Национална и регионална сигурност”, факултет „Икономика на инфраструктурата”, УНСС.

Доц. Спасов притежава две магистърски степени – по История в ШУ “Еп. Константин Преславски” – Шумен и по Международни икономически отношения в УНСС – София. През 2008 г. е придобил ОНС „Доктор” по научната специалност „Военно-политически проблеми на сигурността” в УНСС. Завършил е успешно множество курсове по национални и международни програми.

Преподавателският си опит придобива във Висше Военноморско училище „Н. Й. Вапцаров” – гр. Варна, Национален Военен университет „Васил Левски” – гр. Велико Търново, Военна академия „Г. С. Раковски” – гр. София. От 2012 г. е главен асистент и доцент в катедра “Национална и регионална сигурност” – УНСС.

Доц. Спасов притежава богат политически опит, като народен представител в 39-то и 40-то Народно Събрание, съветник към Политическия кабинет на Министър-Председателя на Република България, секретар на Междуведомствения съвет по въпросите на военнопромишления комплекс и мобилизационната готовност на страната към Министерски съвет. Притежава и богат дипломатически опит като посланик, постоянен представител на Република България при службите на Организацията на обединените нации, Организацията за сигурност и сътрудничество в Европа и международните организации във Виена, Австрия, както и съ-председател на Програмния комитет на Министерската конференция по ядрена сигурност.

3. Изпълнение на изискванията за заемане на академичната длъжност

Кандидатът изпълнява националните минимални изисквания съгласно ЗРАСРБ (чл.26) и Правилника за приложението му (чл.1а, ал. 1). При необходими 550 точки той е доказал 930 точки.

Кандидатът изпълнява и допълнителните изисквания за УНСС съгласно ЗРАСРБ и Правилника за приложението му. При необходими 520 точки той е доказал 1 049 точки. Или общо от раздели I и II от Картата за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „професор” в УНСС по професионални направления с акредитирани докторски програми в научна област 3. Социални, стопански и правни науки при минимален праг 1 070 точки той притежава 1 979 точки.

Считам, че кандидатът изпълнява всички качествени изисквания за заемане на академична длъжност “професор” в УНСС. Кандидатът няма фактическо неизпълнение на нито едно от количествените изисквания.

Съгласно Протокол № 9/11.11.2024 г. от редовно заседание на Съвета по хабилитация при УНСС кандидатът отговаря на количествените и качествените изисквания, приети от АС. Съветът по хабилитация дава положително становище за потенциалния кандидат и предлага на катедра „Национална и регионална сигурност” и на Факултетния съвет на Факултет „Икономика на инфраструктурата” да инициират обявяването на конкурс за заемане на академичната длъжност „професор”. Резултат от тайното гласуване за това решение е: ДА- 7, НЕ- 0.

4. Оценка на учебно-преподавателската дейност

Според представената справка от администрацията на УНСС кандидатът е водил лекции и семинарни занятия по следните дисциплини: „Механизъм за вземане на решения в ЕС”, „Международна и национална сигурност”, „Маркетинг и търговия с военна и специална продукция”, „Основи на политиката за сигурност”, „Стратегическо управление в колективната система за сигурност и отбрана”, „Администрация на вътрешния ред и сигурност”, „Организация и управление на охранителния бизнес”, „Международни операции”, „Актуални проблеми на корпоративната сигурност”, „Сигурност в енергийния бизнес”, „Актуални проблеми на отбраната и сигурността”, „Корпоративна сигурност”, „Научна етика”, „Одитиране” (на български език) и „Сътрудничество на заинтересованите страни на национално и международно равнище”, „Въведение в ядрената сигурност”, „Международна и национална законова рамка, регулираща ядрената сигурност” и „Корпоративна сигурност” (на английски език).

Според представената справка от администрацията на НСА „Васил Левски” кандидатът е водил лекции и упражнения към катедра „Тежка атлетика, бокс, фехтовка и спорт за всички”, магистърска програма „Спорт и сигурност”.

Според представената Карта за изпълнение на количествените изисквания за заемане на академичната длъжност „Професор” в УНСС кандидатът има следната аудиторна заетост: в УНСС - на български език: 924 ч. лекции , 448 ч. упражнения и на английски език 214 ч. лекции; в НСА: 102 ч. лекции , 62 ч. упражнения.

Въз основа на тези данни, на моите лични наблюдения относно неговата практика в учебния процес в КНРС и на информацията за неговия професионален практически и преподавателски опит мога да направя заключението, че той притежава достатъчно професионален и преподавателски опит и умения за заемане на академичната длъжност професор в областите икономика на отбранителната индустрия, европейска сигурност и енергийна сигурност.

Внимателният прочит на публикациите му дават основание за извода, че той притежава много сериозна теоретична подготовка в тези области.

5. Обща характеристика на представените научни трудове/публикации

За нуждите на конкурса кандидатът е представил общо 12 публикации, от които една самостоятелна монография – хабилитационен труд; един самостоятелен

университетски учебник; две статии и доклади, публикувани в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация; шест статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове; две студии, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни томове.

Основните направления, в които кандидатът публикува са както следва:

1. Развитие на отбранителната индустрия и търговия с отбранителна продукция.
2. Европейска сигурност.
3. Енергийна сигурност (в т.ч. ядрена сигурност, малки модулни реактори, производство на електроенергия от соларни системи).
4. Противодействие на корупцията.

Преценка за самостоятелната монография

Монографичният труд е със заглавие: „Развитие на отбранителната индустрия в България 1990-2013 г.” и е част от поредица „Развитие на военната индустрия в България от Освобождението до наши дни”. Обемът ѝ е над 800 страници и е изградена в пет глави, ориентирани съответно към: политическото и икономическото развитие на България след 1990 г. и национални приоритети в областта на отбранителната индустрия; обединения на българската отбранителна индустриална и технологична база; системата на експортен контрол на продукти, свързани с отбраната; научни институти, ангажирани с иновации и изследванията за създаването на нови отбранителни продукти и технологии.

Считам, че монографичният труд представлява едно многостранно изследване на развитието на отбранителната индустрия в страната, което установява тенденциите, формулира проблемите и може да се използва при разработване на аргументирана държавна политика в областта, която едновременно да осигурява условия за развитие на бизнеса и да отчита националните цели по сигурността.

Въз основа на горния анализ мога да направя извода, че представените публикации покриват в достатъчно висока степен основните направления на конкурса за професор – икономика на отбранителната индустрия, европейска сигурност и енергийна сигурност. Неголемият брой публикации, представени за

конкурса в пълна степен се компенсира от големия размер на две основни според мен публикации – монографията (800 стр.) и учебника (471 стр.).

6. Оценка на научните и научно-приложни приноси

Кандидатът счита, че неговите приноси са научно-приложни по характер и ги обединява в шест групи – 1. икономика на отбранителната индустрия. 2. европейска сигурност. 3. енергийна сигурност. 4. ядрена сигурност. 5. превенция на корупцията. 6. международна търговия с отбранителни продукти.

Считам, че представените за рецензиране публикации съдържат ясно изразени научно-приложни приноси. По принцип приемам голяма част от приносите, дефинирани от кандидата, но аз бих ги формулирал по следния начин:

1. Икономика на отбранителната индустрия

Идентифицирани са проблемите и перспективите за развитието на българската отбранителна индустрия, след настъпване на демократичните промени в България и загубата на традиционните пазари от времето на социализма.

Установени са допълнителни възможности за развитие на българската отбранителна индустрия чрез въвеждане на иновативни технологии, международни проектни партньорства, привличане на нови оръжейни пазари и участие на българските производители в модернизацията на Българската армия.

Формулирани са нови аргументи относно необходимостта от сътрудничество на българската отбранителна индустрия с научни институти и университети за създаването на нови отбранителни продукти и технологии, осигуряването на квалифициран персонал, инвестиции в модерно оборудване, стипендии и стажантски програми, възстановяване на производствения капацитет на българската отбранително-технологична и индустриална база.

2. Европейска сигурност

Идентифицирана е еволюцията на концепцията за сигурността в Европа след Втората световна война и са установени етапите във формиране развитието на Общата външна политика и политика за сигурност и Общата политика за сигурност и отбрана на ЕС, развитието на моделите за стратегическо партньорство и механизмите за съвместно управление на кризи.

Извършен е проблемен анализ на вътрешната сигурност на ЕС, в резултат на което са установени предизвикателствата, свързани с тероризма, организираната престъпност, нелегалната миграция и трансграничните заплахи.

Открити са перспективите за разширяване на партньорството между ЕС и ООН в множество сфери.

3. Енергийна сигурност

Проучени, оценени и систематизирани са ключовите предизвикателства пред енергийната сигурност на Европейския съюз, въздействието на пандемията от COVID-19 и руската военна инвазия в Украйна, въз основа на което са установени и ключови политики на ЕС, насочени към гарантиране на енергийната сигурност и независимост, включително и чрез модернизация на електропреносната мрежа, осигуряване на стабилни регулаторни механизми и по-добра координация между държавите членки.

Идентифицирана е ролята на Черноморският регион като стратегически важен за енергийните доставки, като се разглеждат различни инициативи за осигуряване на стабилност и сигурност в тази област.

Установени са основни проблеми, които възпрепятстват енергийния преход към устойчива и независима енергийна система и въз основа на това са направени препоръки към ЕС, които да отчитат всички съпътстващи фактори.

4. Ядрена сигурност

Установени са нарастващи и нови геополитически рискове за енергийната сигурност и за ядрената сигурност.

Идентифицирана е ролята на малките модулни реактори като ключова иновация в ядрената енергетика и като стратегически инструмент за прехода към устойчива енергийна система.

Обогатен е инструментариумът за технологична оценка на малките модулни реактори на Международната агенция за атомна енергия, като са взети предвид фактори като безопасност, ядрена сигурност, икономическа ефективност и регулаторни предизвикателства.

5. Превенция на корупцията

Установени са допълнителни предизвикателства, пред които е изправена България при хармонизирането на антикорупционните си мерки с европейските стандарти. Установена е ролята на дигитализацията и електронното управление за намаляване на корупцията, повишава прозрачността и ефективността.

Установена е ролята на академичните програми и антикорупционното обучение като ключов инструмент за превенция и противодействие на корупцията.

6. Международна търговия с отбранителни продукти

Установени и доказани са важни връзки и зависимости между механизмите за лицензиране на българските компании, търгуващи със специални продукти, както и необходимостта от стриктно спазване на ангажиментите на страната ни, произлизащи от членството ни в международните експортни режими.

Установена е връзка между ръста в експорта на военна продукция от България и възникването на регионални въоръжени конфликти.

Въз основа на извършен икономически анализ на дейността на „Кинтекс“ ЕАД през последните години е препоръчано създаването на устойчив модел за неговото управление и развитие.

7. Критични бележки и препоръки

Нямам съществени критични бележки към кандидата. Единствената ми препоръка е в своите бъдещи публикации кандидатът да се съсредоточи в по-голяма степен към формулиране на изводи от изследванията и конкретни препоръки. Кандидатът е с богат и многостранен практически опит и няма да бъде затруднен в тези дейности.

8. Заключение

Въз основа на анализите, представени по-горе мога да направя заключението, че кандидатът отговаря на всички изисквания на ЗРАСРБ, на Правилника за неговото приложение и на специфичните изисквания на УНСС. Той притежава богат опит както политик, дипломат, изследовател и преподавател.

Не съм получавал информация за открити доказателства за нарушаване на авторски права на други изследователи към момента на изготвяне на рецензията.

С пълна увереност предлагам на уважаемото научно жури да избере кандидата доц. д-р Светослав Иванов Спасов за професор по професионално направление 3.8. Икономика, научна специалност „Икономика на отбранителната индустрия, европейска и енергийна сигурност” в УНСС.

23.04.2025 г. / гр. София

Подпис:

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD
ECONOMY

R E V I E W

From: *Assoc. Professor Tsvetan Georgiev Tsvetkov, University of National and World Economy*

Scientific speciality: *Economics and Management (Innovation and investment management in defense and security)*

About: Competition for Professor Selection in Scientific Field 3.8.
Economics, scientific speciality "Defense Industry Economics, European and Energy Security" UNWE.

1. Information about the competition

The competition is announced for the needs of the Department of National and Regional Security, Faculty of Economics of Infrastructure at UNWE in accordance with the Decision of the Academic Council No. 6/11.12.2024. I participate in the scientific jury of the competition in accordance with Order No. 756/7.03.2025 of the Vice-Rector for Research and Development of UNWE.

2. Information about the candidates participating in the competition

The only candidate for the competition is Assoc. Prof. Dr. Svetoslav Ivanov Spasov, from the Department of "National and Regional Security", Faculty of "Economics of Infrastructure", UNWE.

Assoc. Prof. Spasov holds two master's degrees – in History at the "Ep. Konstantin Preslavski", Shumen University and in International Economic Relations at UNWE – Sofia. In 2008, he obtained a doctorate in the scientific speciality "Military-Political Problems of Security" at UNWE. He has completed numerous courses in national and international programs.

He gained his teaching experience at the Higher Naval School "N. Y. Vaptsarov" – Varna, the National Military University "Vasil Levski" – Veliko Tarnovo, and the Military Academy "G. S. Rakovski" – Sofia. Since 2012, he has been a Senior Assistant Professor and Associate Professor at the Department of "National and Regional Security"

– UNWE.

Assoc. Prof. Spasov has extensive political experience, as a member of parliament in the 39th and 40th National Assembly, advisor to the Political Cabinet of the Prime Minister of the Republic of Bulgaria, Secretary of the Interdepartmental Council on the Military-Industrial Complex and the Mobilization Readiness of the Country to the Council of Ministers. He also has extensive diplomatic experience as Ambassador, Permanent Representative of the Republic of Bulgaria to the United Nations, the Organization for Security and Cooperation in Europe and international organizations in Vienna, Austria, as well as Co-Chair of the Program Committee of the Ministerial Conference on Nuclear Security.

3. Fulfilment of the requirements for holding the academic position

The candidate meets the national minimum requirements according to the Law for development of the academic staff in the Republic of Bulgaria (Art. 2b) and the Regulations for its implementation (Art. 1a, para. 1). With a required score of 550 points, he has proven 930 points.

The candidate also meets the UNWE additional requirements according to the Law for development of the academic staff in the Republic of Bulgaria and the Regulations for its implementation. With a required score of 520 points, he has proven 1 049 points. Or a total of sections I and II of the Map for the fulfilment of the quantitative requirements for occupying the academic position of “Professor” at UNWE in professional fields with accredited doctoral programs in scientific field 3. Social, economic and legal sciences with a minimum threshold of 1 070 points, he has 1 979 points.

I believe that the candidate meets all the qualitative requirements for occupying the academic position of “professor” at UNWE. The candidate has no actual failure to fulfil any of the quantitative requirements.

According to Protocol No. 9/11.11.2024 of a regular meeting of the Habilitation Council at UNWE, the candidate meets the quantitative and qualitative requirements adopted by the Academic Council. The Habilitation Council gives a positive opinion on the potential candidate and proposes to the Department of “National and Regional Security” and the Faculty Council of the Faculty of “Economics of Infrastructure” to initiate the announcement of a competition for the academic position of “Professor”. The result of the secret ballot for this decision is: YES- 7, NO- 0.

4. Evaluation of teaching activities

According to the reference submitted by the UNWE administration, the candidate delivered lectures and seminars on the following subjects: “Decision-making mechanism in the EU”, “International and national security”, “Marketing and trade in military and special production”, “Fundamentals of security policy”, “Strategic management in the collective security and defense system”, “Administration of internal order and security”, “Organization and management of the security business”, “International operations”, “Current problems of corporate security”, “Security in the energy business”, “Current problems of defense and security”, “Corporate security”, “Scientific ethics”, “Auditing” (in Bulgarian) and “Cooperation of interested parties at the national and international level”, “Introduction to nuclear security”, “International and national legal framework regulating nuclear security” and “Corporate security” (in English).

According to the submitted certificate from the administration of the National Sports Academy “Vasil Levski”, the candidate delivered lectures at the Department of “Weightlifting, Boxing, Fencing and Sports for All”, Master’s Program “Sports and Security”.

According to the submitted Map for Fulfilling the Quantitative Requirements for Occupying the Academic Position “Professor” at UNWE the candidate has the following classroom work: at UNWE – in Bulgarian: 924 hours of lectures, 448 hours of seminars and in English – 214 hours of lectures; at the National Sports Academy: 102 hours of lectures, 62 hours of exercises.

Based on these data, my personal observations regarding his practice in the educational process at DNRS, and the information about his professional practical and teaching experience, I can conclude that he has sufficient professional and teaching experience and skills to occupy the academic position Professor in the fields of defense industry economics, European security and energy security.

A careful reading of his publications gives grounds for the conclusion that he possesses very serious theoretical training in these areas.

5. General characteristics of the presented scientific papers/publications

For the needs of the competition, the candidate has submitted a total of 12 publications, of which one is an independent monograph – habilitation thesis; one is independent university textbook; two articles and papers published in scientific

publications, referenced and indexed in world-renowned databases with scientific information; six articles and papers published in non-refereed journals with scientific review or published in edited collective volumes; two studies published in non-refereed journals with scientific review or published in edited collective volumes.

The main areas in which the candidate has publications are as follows:

1. Development of the defense industry and defense products trade.
2. European security.
3. Energy security (including nuclear security, small modular reactors, and electricity production from solar systems).
4. Counteraction to corruption.

Assessment of the independent monograph

The monograph is entitled “Development of the Defense Industry in Bulgaria 1990-2013” and is part of the series “Development of the Military Industry in Bulgaria from the Liberation to the Present Day”. Its volume is over 800 pages and is structured in five chapters, oriented respectively to: the political and economic development of Bulgaria after 1990 and national priorities in the field of the defense industry; associations of the Bulgarian defense industrial and technological base; the system of export control of defense-related products; scientific institutes engaged in innovation and research for the creation of new defense products and technologies.

I believe that the monograph represents a multifaceted study of the defense industry development in the country, which establishes trends, formulates problems and can be used in the establishment of a reasoned state policy in the field, which simultaneously provides conditions for business development and takes into account national security goals.

Based on the above analysis, I can conclude that the submitted publications cover to a sufficiently high degree the main areas of the competition for a professorship – economics of the defense industry, European security and energy security. In my opinion, the small number of publications submitted for the competition is fully compensated by the large size of two main publications – the monograph (800 pages) and the textbook (471 pages).

6. Evaluation of scientific and scientific-applied contributions

The candidate believes that his contributions are of a scientific-applied nature and

combines them into six groups: 1. Economics of the defense industry. 2. European security. 3. Energy security. 4. Nuclear security. 5. Prevention of corruption. 6. International trade in defense products.

I believe that the publications submitted for review contain clearly expressed scientific-applied contributions. In principle, I accept a large part of the contributions defined by the candidate, but I would formulate them as follows:

1. Economics of the defense industry

The problems and prospects for the development of the Bulgarian defense industry have been identified after the onset of democratic changes in Bulgaria and the loss of traditional markets from the socialism time.

Additional opportunities for the development of the Bulgarian defense industry have been identified through the introduction of innovative technologies, international project partnerships, attracting new weapons markets and participation of Bulgarian manufacturers in the modernization of the Bulgarian Army.

New arguments have been formulated regarding the need for cooperation between the Bulgarian defense industry and scientific institutes and universities for the creation of new defense products and technologies, the provision of qualified personnel, investments in modern equipment, scholarships and internship programs, and the restoration of the production capacity of the Bulgarian defense-technological and industrial base.

2. European Security

The evolution of the concept of security in Europe after World War II has been identified, and the stages in the formation of the Common Foreign and Security Policy and the Common Security and Defense Policy of the EU, the development of strategic partnership models and mechanisms for joint crisis management have been established.

A problem analysis of the EU internal security has been carried out, as a result, the challenges related to terrorism, organised crime, illegal migration and cross-border threats have been identified.

Prospects for expanding the partnership between the EU and the UN in many areas have been highlighted.

3. Energy Security

The key challenges to the energy security of the European Union, the impact of the COVID-19 pandemic and the Russian military invasion of Ukraine have been studied, assessed and systematized, based on which key EU policies have been established, aimed at ensuring energy security and independence, including through the modernization of the

electricity transmission network, ensuring stable regulatory mechanisms and better coordination between Member States.

The role of the Black Sea region as strategically important for energy supplies has been identified, and various initiatives to ensure stability and security in this area have been considered.

Key problems that hinder the energy transition to a sustainable and independent energy system have been identified, and based on this, recommendations have been made to the EU, taking into account all accompanying factors.

4. Nuclear Security

Growing and new geopolitical risks to energy security and nuclear security have been identified.

The role of small modular reactors as a key innovation in nuclear energy and as a strategic tool for the transition to a sustainable energy system has been identified.

The International Atomic Energy Agency toolkit for technology assessment of small modular reactors has been enriched, taking into account factors such as safety, nuclear security, economic efficiency and regulatory challenges.

5. Prevention of corruption

Additional challenges facing Bulgaria in harmonizing its anti-corruption measures with European standards have been identified. The role of digitalization and e-government in reducing corruption, increasing transparency and efficiency has been identified.

The role of academic programs and anti-corruption training as a key tool for preventing and countering corruption has been identified.

6. International trade in defense products

Important connections and dependencies between the licensing mechanisms of Bulgarian companies trading in special products, as well as the need for strict compliance with our country's commitments arising from our membership in international export regimes, have been established and proven.

A connection has been established between the growth in the military production export from Bulgaria and the emergence of regional armed conflicts.

Based on an economic analysis of the activities of Kintex in recent years, the creation of a sustainable model for its management and development has been recommended.

7. Critical remarks and recommendations

I have no significant critical remarks towards the candidate. My only recommendation is that in his future publications, the candidate should focus more on formulating conclusions from the research and specific recommendations. The candidate has rich and versatile practical experience and will not be hindered in these activities.

8. Conclusion

Based on the analyses presented above, I can conclude that the candidate meets all the requirements of the Law for development of the academic staff in the Republic of Bulgaria, the Regulations for its Application and the specific UNWE requirements. He has extensive experience as a politician, diplomat, researcher and lecturer.

I have not received information about any evidence of infringement of copyrights of other researchers at the time of preparing the review.

With full confidence, I propose that the esteemed scientific jury select the candidate Assoc. Prof. Dr. Svetoslav Ivanov Spasov as a Professor in the professional field 3.8. Economics, scientific speciality “Economics of the Defense Industry, European and Energy Security” at UNWE.

23 April 2025 / Sofia

Signature: